

Bijlagen

Bijlage I	Cijfers aantal minderjarige verdachten per misdrijf in Zeeland
Bijlage II	Interview teamleider recherche Walcheren
Bijlage III	Enquête TDO
Bijlage IV	Respons enquête TDO
Bijlage V	Enquête hulpofficieren van justitie
Bijlage VI	Respons enquête hulpofficieren van justitie
Bijlage VII	Interview officier van justitie Middelburg
Bijlage VIII	Interview jeugdrecht advocaat Goes
Bijlage IX	Enquête jeugdrecht advocaten
Bijlage X	Respons enquête jeugdrecht advocaten
Bijlage XI	Vragen Raad voor de Kinderbescherming
Bijlage XII	Aangepaste werkwijze Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor Amsterdam

Bijlage I

Cijfers aantal minderjarige verdachten per misdrijf in Zeeland

Kan je iets vertellen over uw werkzaamheden?

Ik ben teamchef bij de recherche Walcheren, 20 mensen, dat zijn rechercheurs en 1 administratieve ondersteuning. We behandelen de midden criminaliteit, de boven 6 uur zaken. Wij doen geen zwaardere zaken. We hebben een afdeling zeden daar zitten 3 mensen maar in het kader van de nationale politie zullen die weggaan. Wij hebben daar nu nog wel sturing op maar uiteindelijk gaan die met Brabant samen. Dan hebben we een projectteam, Basta heet dat. Dat is voor de overlast in Vlissingen, voornamelijk drugsoverlast en overlast in het oude middegebied van Vlissingen. In het Basta team zitten 4 mensen. De overige mensen zitten algemeen, dan moet je denken aan straatroof, woninginbraak, overvallen, steekpartijen, geweldsdelicten. Ik doe de leiding samen met een collega, ik doe de dagelijkse aansturing, de personeelszorg, planning en operationele aansturing. Daarnaast ben ik een aantal keer in de maand de officier van dienst en werk ik daarnaast nog mee in de TGO, daar kan ik voor worden ingezet als coördinator.

Met Salduz heb je dus vooral te maken als je als officier van dienst werkt?

Ja dat klopt.

Heb je een verandering van werkzaamheden gemerkt sinds de invoering van de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor?

Er zijn veranderingen natuurlijk, je moet meer gaan plannen omdat je nu rekening moet houden dat eerst de advocaat moet komen en dat die advocaat bij het verhoor mag zijn en dat hij overleg moet hebben met zijn advocaat. In de oude situatie was het wat makkelijker, dan ging je iemand aanhouden, dan gingen twee rechercheurs meteen in het verhoor, dan kon je aan de slag. Vanochtend hadden we twee minderjarige verdachten die voor 8 uur al zijn aangehouden, daarvan was nog de advocaat nog niet geweest, dan kunnen we nog niet in verhoor gaan, dat levert voor je bedrijfsvoering wel problemen op. Het kost ons meer tijd.

De verdachten bekennen ook minder snel. Als je in de eerste 6 uur gaat verhoren dan bekennen ze veel sneller. Nu is het eerste was de advocaat zegt, beroep je op je zwijgrecht.

Gebeurt dat veel in de praktijk dat advocaten adviseren aan de minderjarigen om een beroep te doen op het zwijgrecht?

Ja, sinds de invoering van Salduz is dat heel sterk. Anders kwam dat pas aan de orde bij de in verzekeringstelling. Ik vind dat je steeds meer krijgt van, als je geen bewijs hebt dan kun je het wel vergeten. Vroeger ging je in verhoor en dan vertellen ze het al in de eerste 6 uur, dan zegt de advocaat achteraf je bent stom geweest je had niks moeten zeggen.

Is er ook een verschil in de ernst en aard van het misdrijven hoe om wordt gegaan met het recht op rechtsbijstand?

Het varieert heel erg, bij minderjarigen heb je vaak te maken met uitgaansgeweld, winkeldiefstal, inbraak. We hebben er van de week 5 aangehouden voor joyriding en woninginbraak. Dezelfde jongen is een half jaar geleden opgepakt voor een overval. De meeste minderjarigen worden verdacht van een geweldsdelict of een vermogensdelict.

Wat zijn de knelpunten?

De tijd die het meer kost en het is moeilijker om een bekentenis te krijgen dan vroeger.

Is de piketdienst van de advocaten goed geregeld?

Ja in principe wel, in de avonduren is het soms een probleem. Als hulpofficier loop je daar soms wel tegenaan. Zo heb ik een voorbeeld van een jongen die graffiti had gespoten, dat is een feit waar voorlopige hechtenis voor open staat, vernieling. Er moet een advocaat bij, die jongen werd rond 10-11 uur 's avonds aangehouden, dan komt er geen advocaat meer. Dan zou je hem heel de nacht vast moeten houden omdat hij een advocaat moet spreken.

Dat is verplicht. Ik overleg dan wel met de officier of we het ventje nu kunnen gaan horen. dan geef ik aan dat het in het belang van het ventje beter is dat hij nu gehoord wordt zodat hij weg kan als dat hij de hele nacht moet blijven. Daar is Salduz vast niet voor bedoeld. Dan maakt de officier de afweging. Het gaat dan meestal om feiten als een winkeldiefstal of vernieling. Als je iemand daar voor moet houden terwijl het feit vrij duidelijk is dan vind ik dat onzinnig.

Gebeurt dat vaak?

Het komt regelmatig voor, ik heb het zelf al een paar keer meegemaakt en ik ben een van de vele officiers van dienst binnen Zeeland.

Hoe gaat het met halt-verwijzingen?

Wij komen niet veel met Halt- zaken in aanraking maar ik weet wat de voorwaarden zijn om naar halt te gaan. De echte jeugdige verdachten, van 12 tot 16, de categorie voor naar halt,

kleine vergrijpjes die gaan dat meestal wel bekennen, het zijn first offenders. Dus op zich zie ik dat niet als een groot probleem.

Hoe verloopt de samenwerking tussen advocaat en politie?

Voor zover ik het hoor verloopt dat goed, zeker juist in Zeeland omdat het kleinschalig is verloopt dat goed. Je hoort problemen vanuit Brabant.

Kunt u iets vertellen over de rol van de advocaat tijdens het verhoor hoe de politie daar tegenover staat?

Wij vinden dat nooit fijn. Het is een gewenningsproces, de advocaat mag erbij zitten en moet verder zijn mond houden, hij mag zich niet in het verhoor bemoeien. Als de collega's slim zijn zetten ze de advocaat achter de verdachte zodat ze ook geen oogcontact kunnen maken. Op zich verloopt dat goed, in zwaardere zaken kan een advocaat ook niet bij elk verhoor zitten, en als het langer duurt. het levert geen probleem op. We weten dat het is toegestaan dus ze kunnen het willen. Wat regelmatig gebeurt is dat een van de ouders er bij zit. Dat gebeurt vaker dan dat er een advocaat erbij zit.

Wordt van te voren besproken welke rol de vertrouwenspersoon heeft tijdens het verhoor?

Ja, dat wordt heel duidelijk verteld wat de bedoeling is. Je ziet nogal is tijdens een verhoor dat de ouders de vragen aan de minderjarige willen beantwoorden om ze in bescherming te nemen. Alles wordt tegenwoordig ook opgenomen. De vertrouwenspersoon heeft geen contact voorafgaand met de verdachte. Het mag alleen als het onderzoek het toelaat anders kan je het niet tegenhouden. In principe gebeurt dat wel maar daar heb ik geen problemen mee. Het ligt ook aan om welk feit het gaat.

Verschilt het per misdrijf hoe er met het recht op bijstand wordt omgegaan?

Ja, ik denk het wel, als het een heel duidelijk feit is en de verdachte toch wel zal bekennen dan zullen de collega's daar wel soepeler mee omgaan. Een lastige zaak het wordt moeilijk om te bewijzen dan zullen ze er strikter mee omgaan, daar ben ik wel van overtuigd.

Kan ook telefonisch contact opgenomen met de raadsman?

Ja dat gebeurt ook wel, als de advocaat niet snel kan komen levert dat problemen op binnen onze bedrijfsvoering, dan moeten we een paar uur wachten voordat we wat kunnen doen. Wat dan voorkomt is dat gevraagd wordt dat het consult telefonisch plaatsvindt, dat gebeurt.

Speelt de manier hoe het gebracht wordt naar de verdachte dat hij recht op bijstand heeft?

Uiteraard, dat kan je officieel niet zeggen natuurlijk maar dat speelt wel mee, het gebeurt gewoon, als je weet de zaak is heel eenvoudig, dan vertel je ook geen leugen.

Je zegt het kan 2 uur duren wat in de meeste gevallen ook zo is. Of ze kunnen je meteen verhoren dan bel ik naar justitie en dan kun je met een dagvaarding weg. Dan zijn ze vaak geneigd om te zeggen; ik vertel mijn verhaal wel want dan kan ik weg. Ze willen ook vaak geen advocaat omdat de zaak duidelijk is en niets zal toevoegen aan de zaak.

Laten minderjarigen het recht op een advocaat meestal over zich heen komen?

Ligt eraan of ze al vaker in aanraking zijn gekomen met de politie.

Hoe kijkt u aan tegen het wetsvoorstel?

Verplichte bijstand, ik vind het een beetje onzinnig, wat wij sowieso al doen is de ouders in kennis stellen, dat is een verplichting. De ouders weten er dan vanaf. ik weet niet wat de meerwaarde is dat er altijd een advocaat bij moet zijn. Dan neem ik het voorbeeld maar weer van een winkeldiefstal, Ze hebben iets kleins gestolen, wat is dan de meerwaarde van een advocaat? Het kost ook extra tijd voor minderjarige. Dan brengt het alleen veel geld op voor de advocaat maar voor de organisatie ervan kost het veel geld. Ik snap natuurlijk wel als het een zwaarder vergrijp is en dat de zaak voor de kinderrechter gaat komen dan moet er een advocaat bij zijn. Maar bij kleine zaken die duidelijk zijn zie ik de meerwaarde er niet van in.

Bij aanhoudingen buiten heterdaad, wordt er dan expliciet rekening gehouden met het recht op rechtsbijstand?

Ja, aanhouding buiten heterdaad kan op twee manieren, de eerste is dat je iemand uitnodigt op het bureau. wat we dan doen is vertellen dat hij een advocaat in kennis dient te stellen.

Dat werkt goed. Dat weten ze dan een week van te voren en dan kunnen ze al een advocaat in kennis stellen en overleggen. Als ze op bureau zijn worden ze aangehouden. Als ze niet komen worden ze thuis opgehaald, dit ligt ook aan het soort feit.

In geval dat een aanhouding op heterdaad is voor 8 uur 's avond en de jongere mag naar huis, en wordt gevraagd om de volgende dag terug te komen. Hoe wordt daar dan mee op gegaan?

Je kan dan er niet nog een keer worden aanhouden, wat je dan wel ziet is dat de jongere thuis in verzekering wordt gesteld. De minderjarige wordt aangehouden en in verzekering gesteld, het kan zijn dan hij dan naar huis mag en dan ontstaat de verplichting om zich te melden op bureau, dat kan maar dat gebeurt niet veel. Ik heb meer problemen met 12 en 13 jarigen die dan een nacht in de cel moeten blijven. Dat is wel lastig hoe daar mee om te gaan, maar het thuis in verzekering stellen kan een oplossing beiden.

Gaan de rechten van de kinderen boven het onderzoeksbelang?

Nee dat kan ik niet zeggen, het onderzoek wordt er soms wel moeilijker door maar ik denk dat het bij minderjarigen vooral van belang is dat zijn rechten goed gewaarborgd worden.

Door het recht op een advocaat krijg je een meer uitgekookt antwoord. In geval dat een jongere onnodig langer vast zit wordt hij vaker in zijn rechten geschaad dan dat zijn recht beter wordt gewaarborgd nu hij een advocaat mag raadplegen.

Introductie

Bedankt dat u mee wilt werken aan mijn onderzoek. Ik doe onderzoek naar de uitvoering van de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor in de praktijk en de gevolgen ervan voor minderjarige verdachten. De aanwijzing is sinds april 2010 van kracht. Binnen mijn onderzoek wil ik de wijze van uitvoering door politie, justitie en advocatuur in kaart brengen. Het onderzoek wordt bekeken vanuit het oogpunt van de minderjarige verdachten. Het doel van het onderzoek is een oordeel te geven aan de uitvoering van de aanwijzing in de praktijk en eventuele verbeterpunten waardoor de rechten van de minderjarige verdachte gewaarborgd worden. Binnen het onderzoek wordt ook het Wetsvoorstel Raadsman en politieverhoor meegenomen.

Vragen**Algemeen**

1. Wat is uw functie binnen de politie?
2. Kunt u iets vertellen over uw werkzaamheden?
3. Is er veel veranderd in uw werkzaamheden sinds de komst van de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor?
4. Zijn er knelpunten waar u mee te maken heeft binnen de uitvoering van de Aanwijzing? Zo ja, welke?

Verhoorbijstand

5. Hoe staat u tegenover de aanwezigheid van de advocaat tijdens het verhoor?
6. Acht u het van belang dat een advocaat aanwezig is tijdens het politieverhoor?
7. Wat is de rol van de advocaat tijdens het verhoor? Heeft de advocaat invloed op het verhoor?
8. Is in veel gevallen een advocaat bij het verhoor of vaker een vertrouwenspersoon van de minderjarige aanwezig?
9. Ziet u een verschil in het beroep op de zwijgrecht van voor en na de aanwijzing?
10. Vind u dat door de komst van de aanwijzing de positie van de minderjarige is versterkt? Of dat de rechten minder gewaarborgd zijn omdat minder snel aangevallen kan worden met het verhoor?

Afsluiting

Bedankt voor uw medewerking.

Introductie

Bedankt dat u mee wilt werken aan mijn onderzoek. Ik doe onderzoek naar de uitvoering van de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor in de praktijk en de gevolgen ervan voor minderjarige verdachten. De aanwijzing is sinds april 2010 van kracht. Binnen mijn onderzoek wil ik de wijze van uitvoering door politie, justitie en advocatuur in kaart brengen. Het onderzoek wordt bekeken vanuit het oogpunt van de minderjarige verdachten. Het doel van het onderzoek is een oordeel te geven aan de uitvoering van de aanwijzing in de praktijk en eventuele verbeterpunten waardoor de rechten van de minderjarige verdachte gewaarborgd blijven. Binnen het onderzoek wordt ook het Wetsvoorstel Raadsman en politieverhoor meegenomen.

Vragen

1. Is in de praktijk veel veranderd sinds de komst van de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor? Kunt u belangrijke verschillen noemen waar u als hulpofficier mee te maken had?

.....

2. Zijn er knelpunten waar u mee te maken heeft binnen de uitvoering van de Aanwijzing? Zo ja, welke?

.....

3. Op welke wijze (informatiefolder of mondeling) wordt het recht op rechtsbijstand de minderjarige verteld? Wordt hierbij ook de inhoud van het recht uitgelegd en de gevolgen ervan benoemd?

.....

4. Wordt er vaak afstand gedaan van het recht op rechtsbijstand? Zo ja, wat is hiervan de reden denkt u?

.....

5. Vind u dat de rechten van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn door de huidige werkwijze in de Aanwijzing rechtsbijstand en politieverhoor?

.....

Afsluiting

Bedankt voor uw medewerking.

Kunt u iets vertellen over uw werkzaamheden als jeugdofficier?

Ik werk als officier van justitie binnen het Parket Middelburg, binnenkort Breda. Ik doe voornamelijk de maatwerk zaken, dit zijn de zaken die voor de meervoudige kamer van de rechtbank komen. Dit zijn de TGO zaken. Deze zaken doe ik ook als er minderjarige bij betrokken zijn. Daarnaast heb ik de portefeuille reclassering, hierin houd ik toezicht of aan de voorwaarden en straffen en maatregelen die de rechter heeft opgelegd wordt voldaan.

Hoe heeft u te maken met Salduz?

Ik heb indirect met Salduz te maken, ik voer het natuurlijk niet uit zoals de politie en de hulpofficier. Ik heb alleen met Salduz te maken als het niet goed gaat, al is het in 95% van de zaken geen probleem. In de zaak Renesse die een aantal jaar geleden speelde was Salduz een punt. Er werd een meisje in de sloot gevonden, daarbij stond een man, deze man beweerde dat hij het meisje uit de sloot probeerde te halen. De politie had hem een aantal vragen gesteld, deze heeft de man beantwoord. Daarna is de man opgepakt op verdenking van moord op het meisje. De antwoorden die hij heeft gegeven zijn gebruikt als bewijs, hierbij is geen cautie gegeven of is de man gewezen op het recht een advocaat te raadplegen. De rechtbank heeft de verklaring als bewijs uitgesloten. Zelf betwist ik de uitspraak van de rechtbank omdat de man ten tijde van beantwoording van de vragen niet was aangehouden. Indien de man is aangehouden moet cautie worden gegeven en heeft hij recht op een advocaat.

Is er veel veranderd in de praktijk sinds de komst van de Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor? Kunt u belangrijke verschillen noemen waar u als officier mee te maken had?

Er is zeker veel veranderd, voorheen werd er weinig aandacht besteed aan Salduz, Er werd enigzinds wel rekening mee gehouden maar al snel vergeten als het moeilijk werd. Wat ik merk is dat er door Salduz mee wordt beroepen op het zwijgrecht. Onder Nederlanders heerst een bekeningscultuur, over het algemeen genomen meer dan bij Marokkanen. Nederlanders hebben zoiets van ik zeg wat er op mijn kerfstok zit en dan kan ik daarna met een schone lei beginnen. Indien een verdachte zich beroept op zijn zwijgrecht kan dat ook een punt zijn over de geloofwaardigheid van de verdachte. Indien een verdachte blijft ontkennen wordt er gekeken hoe aannemelijk het is dat de verdachte het feit gepleegd heeft.

Zijn er knelpunten waar u mee te maken heeft binnen de uitvoering van de Aanwijzing?

De knelpunten die ik ervaar zijn de raadsman die niet op tijd kan verschijnen. Dat gebeurt nogal is. Ik weeg dan het belang van de minderjarige af tegen het belang van het onderzoek. Wat is het belang dat de minderjarige blijft vastzitten? Je moet dan wel rekening houden dat je maar 1 keer kan aanhouden, indien je een verdachte naar huis stuurt op het moment er geen advocaat kan komen. Een optie hiervoor kan zijn om de verdachte niet meteen aan te houden maar eerst uit te nodigen op het bureau. Zo kan je al een aantal vragen stellen zonder dat hij aangehouden is en meteen recht heeft op een advocaat. Daarnaast is het een probleem wanneer er meerdere verdachten in een zaak zijn opgepakt, in Zeeland zijn slechts 2 piketadvocaten per dienst aanwezig. Dan wordt er weer een afweging gemaakt van de

belangen.

Vaak wordt door de politie de inzet van dwangmiddelen gezien als straf, dit mag het absoluut niet zijn, dit is een verkeerd uitgangspunt. De verdachte mag niet als veroordeelde behandeld worden. De rechter is degene die bevoegd is om straffen op te leggen. Hierdoor ziet de politie het invrijheidstellen van de verdachte vaak als een beloning voor het gedrag. In Nederland passen wij sowieso vaak het in verzekering stellen toe. Bij een minderjarige is dit vaak niet nodig. Er dient te worden gekeken of het van belang is dat ze jongeren vast wordt gehouden.

De officier van justitie beslist welk bewijs dragend is voor veroordeling. Deze beoordeling kan pas plaatsvinden nadat het gehele dossier rond is. Er kan dus niet worden gedacht; een verklaring tijdens het verhoor is niet van belang omdat er toch al duidelijke bewijzen liggen, we hoeven ons niet te houden aan Salduz, we kunnen zonder advocaat beginnen aan het verhoor gaat niet op.

Van welke misdrijven worden minderjarigen het meeste van verdacht?

Geweld, vernieling, diefstal, mishandeling.

Ziet u een verschil in het aantal zaken dat naar Halt verwezen wordt door de komst van de Aanwijzing?

Het is waar dat vaker een beroep wordt gedaan op het zwijgrecht omdat de advocaat de gevolgen kan vertellen van het bekennen van een strafbaar feit. Ik weet niet of dit minder positief is. Indien een verdachte blijft zwijgen en uiteindelijk niet veroordeeld wordt krijgt hij geen aantekening. Indien hij heeft bekend en hij komt bij Halt terecht heeft hij alsnog een aantekening dat hij een straf bij Halt heeft gekregen. Dit ligt natuurlijk ook aan het bewijs in een zaak.

Speelt het verhoor nog een belangrijke rol in de strafprocedure, wordt het vaak als belastend bewijs gebruikt?

Het verhoor heeft zeker nog een belangrijke rol binnen het strafproces, zowel het eerste verhoor als verdere verhoren. Nog steeds wordt in een groot deel van de zaken bekend in het verhoor. Dit hoeft niet het eerste verhoor te zijn.

Hoe kijkt u aan tegen het wetsvoorstel Raadsman en politieverhoor?

Het gaat wel steeds meer tijd een capaciteit kosten voor elke organisatie die te maken gaat krijgen met de wijziging.

Vindt u dat door de komst van de Aanwijzing en de uitvoering de rechtspositie van de minderjarige verdachten beter is geworden?

De positie van de minderjarige verdachte is wel beter gewaarborgd door de rechten die de verdachte nu heeft. Het heeft slecht nadelen voor de werkwijze van de politie. Het verassingseffect van het verhoor is weg. Een verdachte kan niet meer onbezonnen in het verhoor gebracht worden.

Kan je iets vertellen over je werkzaamheden als advocate?

Ik doe drie rechtsgebieden. Als eerste jeugd, er zijn gelukkig niet genoeg jeugdzaken om daar een hele praktijk van te laten draaien, gelukkig voor de jeugd. Daarnaast doe ik ook BOB zaken, dat zijn psychiatrische patiënten die een gevaar voor hun zelf zijn en ook voor hun omgeving. Indien hun gedrag voortkomt uit de stoornis worden ze hiervoor opgenomen, vb. schizofreen. Zij moeten binnen 24 uur een advocaat hebben om te kijken wat de reden is dat ze vastzitten. Een andere deel is jeugd, zowel straf als civiel, uithuisplaatsingen straf kinderen zowel kinderen als volwassenen.

Wat houdt de functie van voorzitterschap van de Nederlandse Vereniging van Jeugdrecht Advocaten in?

We proberen als vereniging de belangen van de minderjarige te behartigen maar ook de belangen van de jeugdrecht advocaten. Er komt een protocol waaraan advocaten moeten voldoen voordat ze jeugd mogen bijstaan, juli 2013. Het protocol komt vanuit de rechters. Het is een wetsvoorstel. Er staat in dat je minstens 10 jeugdzaken per jaar moet doen, dat je zowel straf als civiel moet doen. Dit komt bijna overeen aan de eisen die wij als vereniging aan advocaten stellen. Dit omdat wij vinden dat je als advocaat niet zomaar een jeugdige kan bijstaan omdat het lekker geld verdienen is, dat is het natuurlijk wel, een kind bekend veel sneller een feit als een volwassene, er zijn veel advocaten van vroeger geweest die dachten wij doen de jeugd, dan spreken we even 10 minuten voorafgaand aan de zitting af, om de jeugdige te adviseren om te zeggen dat het hem spijt. Dit vonden wij, als vereniging helemaal niet goed, in 2006 is de vereniging opgericht. Ik voelde mezelf aangesproken door de vereniging en zodoende heb ik eraan deelgenomen en werd mij gevraagd om voorzitter te worden, sinds 2007. We hebben 5 keer per jaar lezingen voor advocaten om te zorgen dat zij hun kennis op peil houden. Ook aan de vaardigheden wordt gewerkt, we hebben iemand van de jeugdreclassering bij ons uitgenodigd om uit te leggen hoe om te gaan met pubers en dan heb je ook autistische kinderen. Dat soort dingen proberen we aan de advocaten mee te geven, in het belang van de jeugd.

Hoe heb je in je dagelijks werkzaamheden te maken met de Salduz-regelgeving?

Dat begint meestal om 7:00 's ochtend met een sms'je, dat er een kind is opgepakt. Dat kan ook om 15:00 's middags zijn. Vanaf 7:00 uur tot 20:00 kan je een sms krijgen van de piketcentrale. Als je dienst hebt, dat is een Zeeland best veel, 8 dagdelen per kwartaal.

Is er een piketcentrale voor heel Zeeland?

Ja, we hebben een Raad voor Rechtsbijstand, volgens mij is dat voor heel Zeeland, West-Brabant, een heel groot gebied valt daar onder. In Zeeland heb je vrij veel piketdiensten want in Zeeland zijn er minder advocaten dan bv. in Utrecht, dan heb je maar 1 keer per half jaar piketdienst. Als je dienst heb krijg je een melding binnen, het meest irritante is op

zondagochtend om 7:00 uur. Je moet binnen 2 uur op het bureau zijn. Wat we dan eerst doen is bellen naar de politie om 7:00 uur om te vragen of ze meteen gaan beginnen met verhoren, soms gaan ze pas rond 9:00 uur naar het bureau, dan zorg ik dat ik er om half 9 ben, nog wel binnen de 2 uur. Soms is het zo dat je bv om 15:00 uur een melding krijgt en je hebt om 15:30 uur een zitting, zodat je onmogelijk binnen 2 uur er kan zijn, wat ik dan wel eens doe is vragen of ze de telefoon naar de cel kunnen brengen, zodat ik dat kind telefonisch raad kan geven zodat het kind niet langer vast hoeft te zitten door mij.

Is er 1 advocaat per piketdienst werkzaam?

Nee, voor jeugdige is er 1 hoofd en 1 reserve. Als ik dan een zitting heb en ook niet kan opnemen dan krijgt de reserve een bericht. Volgens mij is dat in de grotere steden ook zo geregeld. Als er een melding is ga je er heen, dat vertel je dat je advocaat bent, geheimhouding hebt, wat ze moeten zeggen bij het verhoor en wat vooral niet.

Is er binnen je dagelijkse werkzaamheden veel veranderd sinds de Aanwijzing er is?

Wat veranderd is dat je daarvoor nooit werd gebeld voorafgaande van het verhoor, je werd pas ingeschakeld als het kind in verzekering werd gesteld. Dus dan was de jeugdige al aangehouden en dan was het verhoor al geweest en dan dacht de politie, nou die 6 uur voor onderzoek voor verhoor is niet genoeg, dan gaat een kind in verzekering en dan kwam de advocaat. Sinds de zaak Salduz hebben ze gezegd dit gaat niet goed, straks zit een minderjarige zonder ouders of advocaat 3 dagen vast zonder iemand te zien.

Doen minderjarigen vaak afstand van hun recht op bijstand van een advocaat?

Ja ze doen vaak afstand, heel vaak hoor ik dat de politie dan zegt dat ze langer moeten wachten, wat niet goed is natuurlijk maar het is wel zo, ze zeggen dat niet om te dreigen maar omdat het feitelijk wel zo is. Je kan nu beginnen maar je kan ook op de advocaat wachten, maar misschien is hij er pas over een uur. Dan zeggen de kinderen meestal, begin nu maar. Ze hebben er recht op maar ze hebben het er niet altijd voor over om daarvoor langer in de cel te blijven zitten, wat ook wel logisch is.

Denk je dan dat het ligt aan de manier waarop het gebracht wordt aan de jongeren door de politie, zo van als je er afstand van doet ben je sneller weer weg?

Ja, ik denk dat ze dat zo zeggen, want als ze zouden zeggen van, we gaan je advocaat bellen, die komt zo snel mogelijk, mevr. is altijd heel snel, dan denk ik veel eerder dat ze wachten. Het ligt er veel aan de manier waarop ze het brengen.

Heb je wel eens een zaak gehad waarvan je dacht hier had ik als advocaat bij moeten zijn voorafgaand aan het verhoor maar dat het niet is gebeurd?

Ja vooral met kinderen met een stoornis, die de vragen niet snappen en dat de politie dit niet heeft gezien. Ik heb geen concrete voorbeelden waarin iemand iets heeft bekend wat hij niet had moeten doen. Meestal adviseer ik, het is wel moeilijk om hier iets in het algemeen over te zeggen. Je hoort vaak van advocaten adviseren zwijgrecht. Dat doe ik nooit, want zelden is dat in het belang van het kind. Meestal hebben jongeren geen zware misdrijven begaan, ik heb wel jongens met PIJ die veroordeeld zijn voor verkrachting, maar de meeste kinderen worden verdacht van vechtpartijen of vernieling. Deze delicten kunnen ze het beste bekennen want daar ga je niet voor vast blijven. Als je dan meteen bekend en gaat werken voor een schadevergoeding, dat kom je er veel positiever uit dan dat je zegt: ik zwijg.

Ik denk dat de advocaten die bij de vereniging zijn aangesloten altijd in het belang van het kind adviseren en zeggen; zeg maar sorry en dat is in de meeste gevallen gewoon het beste. Er zijn ook advocaten die het als een strijd met het OM zien, die adviseren kinderen om te zwijgen.

Zijn er veel advocaten die het als een strijd zien?

Nee, maar wij zien elkaar natuurlijk nooit aan het werk, je bent altijd alleen in de verdediging tegen het OM of er zijn veel medeverdachte, maar dat is bij kinderen ook apart omdat het een gesloten zitting is. Bij meerderjarige zie je dit wel. In de gang van de rechtbank zie ik wel eens een advocaat die zich voor het eerst voorstelt aan zijn cliënt. Dan heb ik wel een indruk hoe hij werkt ongeveer of het er veel zijn die de jongeren adviseren om te zwijgen dat zou ik niet weten, ik hoop het niet.

Hoor je daar vanuit de vereniging iets van ?

Nee.

Je hebt 2 uur om bij je cliënt te komen en een half uur om met je cliënt de zaak door te nemen, is dit voldoende?

Ja, voor mij is dit altijd wel voldoende. Ik weet wel dat het landelijk anders is. In Utrecht heb je verschillende locaties, hier heb je bureaus in Middelburg en Goes waar ze voor die zes uur worden opgehouden en dat is in Zeeland allemaal snel te bereiken. In Utrecht heb je veel locaties wat het moeilijk maakt om deze binnen de 2 uur te bereiken. Iemand die als advocaat piket heeft moet zich in alle bochten wringen om al die meldingen af te gaan. Je hebt misschien om 7:00 uur s'ochtend 4 meldingen die je allemaal voor 9 uur moet bezoeken, dit is niet te doen als ze allemaal over Utrecht verspreidt zitten. Dat is in Zeeland heel goed te doen, dat is ruim voldoende. Binnen het eerste half uur heb je nog niet veel te bespreken, meestal zijn het vrij eenvoudige zaken waarover je zo bent uitgepraat.

Welke informatie krijg je vanuit de melding?

Alleen een sms met naam, geboortedatum en artikelnummer en contactpersoon bij de politie. de rest moet je uit het kind zien te krijgen en hopen dat hij alles aan je verteld. Het belangrijkste uit het eerste contact is dat je adviseert om meestal niet te zwijgen maar ook niet te veel vertellen. Ze moeten zich beperken tot het feit waarvan ze verdacht worden. Dit

is in een half uur echt genoeg. En anders heb ik nog nooit gehad dat de politie er moeilijk over doet als het langer duurt. Ik merk hoe langer in voorzitter ben van de vereniging dat is van alle arrondissementen iets te horen krijg, hoe meer ik tevreden ben over hoe het in Zeeland gaat. De politie werkt veelal samen met de advocatuur om samen een zaak op te lossen en niemand wil dat kind langer opsluiten, niemand wil dat kind kwaad doen. De samenwerking is goed en de lijntjes zijn kort tussen de politie en justitie. We kennen elkaar bij naam en er is geen strijd.

De verhoorbijstand, welke rol heb je als advocaat?

Officieel heb je de rol als vertrouwenspersoon, je mag niets zeggen, je moet volgens de aanwijzing op de achtergrond blijven. Je kan niet naar je cliënt seinen of hem aanstoten als hij iets verkeerd zegt. In de praktijk werkt het eigenlijk zo, dat je het verhoor samen met de agenten doet. Het ligt eraan hoe je jezelf op stelt. Ik heb de houding dat ik samen met de politie deel van het rechtssysteem ben. Ik ben er puur voor het belang van het kind maar ik ben niet tegen de politie. Ik ga niet zo zitten van zwijgen, hier moet je niet op antwoorden. Ik zit er zo van, vertel je verhaal maar en vul hem aan van hij bedoelt het zo. Het ligt eraan hoe ik me op stel, als ik daar ga zitten met mijn hamer, bereik ik ook niks.

Denk je dat het voor de minderjarige dat het van belang is dat je bij het verhoor aanwezig bent?

Ik denk dat ze zich dan meer op hun gemak voelen. Ik denk dat het voor de politie ook sneller en fijner werkt. Ze houden zich meer in, ik heb dat zelf nog niet meegemaakt. Maar ik hoor wel van cliënten dat agenten keihard kunnen zijn als ze willen dat een zaak opgelost wordt of echt denken dat de cliënt liegt. Ze kunnen de druk nogal is opvoeren en dat doen ze niet als ik er naast zit. Ik vind het ook goed in het geval een kind zijn ouders er niet bij wil vragen, dat ik dan daarvoor in de plaats mag. Het is ook prima als de jongeren zijn moeder er wel bij wil hebben als vertrouwenspersoon, als een kind het verder op school goed doet vind ik dat ook prima. Als het kind veel voor zijn ouders te verbergen heeft of het kind een stoornis heeft en daardoor de vragen verkeerd begrijpt dan ga ik er meestal bij zitten om te kunnen sturen na afloopt, om een psycholoog in te schakelen of om een gesprek met de ouders te vragen

Dus als je bij het verhoor aanwezig bent is dat veelal een afweging van het feit, het gedrag van het kind.

Ja, ze mogen zelf kiezen natuurlijk, maar ik kan het wel een beetje sturen, zo van: ik mag bij het verhoor zijn maar dat hoeft natuurlijk niet he. Als ik zelf echt denk ik moet erbij zitten maar ik heb een zitting dan zal ik nooit zeggen ik kan niet. Ik zal dan vragen het verhoor later te doen of een collega van mij sturen. Het blijft altijd in het belang van het kind als ik wel of niet erbij ben. Meestal heeft het niet echt toegevoegde waarde.

Indien een vertrouwenspersoon aanwezig is mag je als advocaat niet bij het verhoor zijn, heb je wel eens gehad dat je dacht nou beter kan ik er als advocaat bij zijn en niet de vertrouwenspersoon?

Nee, dat heb ik tot nu toe niet gehad. Als zelf vragen om ouders is het omdat ze een goede band hebben met hun of omdat ze die steun willen. Dat is dan beter als ik erbij zit als nieuw iemand die ze niet kennen. Als het juridisch ingewikkeld is dan stuur ik dat gewoon. Ik heb het een keer gehad dat de moeder al klaar stond op de gang en dan zeg ik het is beter als ik als advocaat er echt bij ben, dat slikken ze gewoon. Ze hebben het veelal zelf nog nooit meegemaakt, er is bijna nooit een ouder die zegt dat ze er per se bij wil zijn. Ze slikken gewoon wat je zegt, de advocaat heeft de expertise en dat wordt geaccepteerd.

Zijn er dingen waar je tegenaan loopt na de invoering van de Aanwijzing?

Kinderen zitten langer dan eerst vast, al is het maar 2 uur. In die zin denk ik dat het zijn doel voorbij schiet. Als een meisje een lippenstift heeft gestolen, dan gaan ze meestal hard huilen en roepen ze dat ze het nooit meer zullen doen. Als ze worden opgepakt maakt dit zoveel indruk dat ze naar de aanhouding nooit meer terug gezien worden. Nu met de advocaat erbij moeten ze wachten 2 uur totdat ik er ben. dan zitten ze onnodig langer want nadat ik geweest bent blijft hun verhaal hetzelfde, dat ze spijt hebben en het nooit meer gaan doen. In dat soort zaken is het eigenlijk niet nodig en zitten ze onnodig te lang vast.

Zijn er veel van deze zaken waarin bijstand van een advocaat geen verschil maakt?

Het is meer niet nodig dan wel, ik vind het wel goed dat het als algemeen recht is ingevoerd, want je kan het pas eigenlijk als advocaat beoordelen als je er bent. Het is goed dat ze het aan de advocaat overlaten, dat wij met het kind kunnen praten, en dan schat ik wel in of ze zelf de verklaring kunnen doen of niet. Ik vind het goed dat ze dit niet aan de politie overlaten want dan zou het gevolg zijn dat de politie zelf inschat, van dat hoeft niet. Dat is niet de taak van de politie. Dan zou er veelal geen advocaat aan de pas komen omdat de politie door wil met het onderzoek.

Komt het wel eens voor dat een jongeren voor 20:00 aangehouden worden en dat ze tot de volgende dag moeten wachten?

Ja dat komt voor, dat is dan een fout van de politie. Zij denken dan dat wij niet meer komen, als wij worden gebeld om 19:00 uur of 20:00 uur, dan kom ik nog, dan laat ik dat kind niet wachten tot de volgende dag. De politie moet dan voor 20:00 bellen. Als de politie dat goed inschat, houden ze het kind om 19:00 aan. Als het rond 20:00 is houden ze de verdachten eigenlijk niet meer aan, dan wachten ze tot de volgende dag.

Komt het voor dat een jongeren onnodig een nacht in de cel in gehouden?

Ja, kan een slecht timing zijn van de politie of jongeren die op stap zijn die worden altijd 's nachts opgepakt. Maar dat is niet zo erg want die zijn meestal dronken en dan kan je in de ochtend weer normaal met ze praten, dat geeft dan ook niet. Het enige waar het mis gaat is

de grens van 20:00 uur wanneer de piketcentrale dicht gaat. Maar dat heb ik niet vaak meegemaakt.

Hoe verloopt de samenwerking tussen politie en justitie en advocatuur?

Met justitie nu iets minder omdat het parket Middelburg naar Breda gaat. We hebben daar met een aantal advocaten iets over in de PZC gezegd. Het wordt dan steeds wat logger, ik bel nu de politie snel maar dat gaat dan niet meer omdat het dan eerst via Breda moet. De politie hier weet dan nog niks. De officier in Breda heeft nog niets verteld wat er verder gaat gebeuren. De lijntjes worden weer langer. Over het algemeen is de samenwerking heel goed. Gisteren belde de recherche uit Goes, je cliënt wordt toch voorgeleid dan weet je dat vast, op zo een soort basis communiceren we met elkaar.

Wat vind je van het wetsvoorstel?

Ik weet dat er een voorstel ligt maar meestal duurt de invoering langer. Verlening van het aanhouden van onderzoek van 6 naar 9 uur. dat kan voor en nadelen hebben. Als je 6 uur hebt om verdachte, getuigen te verhoren en al het onderzoek te doen kan net te kort zijn. Wat je dan ziet is dat ze dan toch in verzekering worden gesteld om nog verder onderzoek te kunnen doen, dan gaan ze langzamer werken omdat ze er dan toch 3 uur bij hebben. Als je dan 9 uur hebt en dan net je onderzoek binnen die 9 uur kan afronden dan is het een voordeel voor de verdachte omdat hij dan niet in verzekering hoeft. het kan natuurlijk ook zo zijn dat het onderzoek 9 uur duurt en dan het al binnen 3 uur klaar kon zijn, dat is weer een nadeel. Ik heb me er nog niet in verdiept.

De nieuwe visies van Teeven en Opstelten, meer tegen de verdachten, repressiever en strenger. Uit mijn ervaring kan ik zeggen dat er binnen Zeeland geen misbruik gemaakt wordt van de regelingen. Zowel de politie, advocatuur en justitie stellen het belang van de minderjarige voorop. Dat beeld heb ik echt. Wat die Teeven en Opstelten allemaal verzinnen. Ik hoorde zelf dat ze de minimumleeftijd naar 10 jaar willen brengen van strafbaarheid, dat is nu 12 jaar. Dat slaat nergens op, zelfs in de rest van de wereld ligt de leeftijd hoger dan 12 omdat je pas van je 14^e besef hebt van je daden. Dat komt voort vanuit de samenleving dat de criminaliteit erger wordt en de verdachte jonger zijn. Dit is totaal niet op wetenschappelijk onderzoek gebaseerd, integendeel.

Het jeugdstrafrecht is met name opvoedkundig bedoeld. Het is nu steeds meer tegen de criminelen, steeds harder, de equality of arms wordt steeds minder equal. Politie wordt steeds met meer uitgerust om harder te kunnen optreden en dat zal aan de andere kant een tegen reactie oproepen. Als de politie gaat uitvoeren wat Teeven voor ogen heeft. dan ga ik veel vaker adviseren om te zwijgen omdat ze je toch maar willen opsluiten, dat ga je steeds meer krijgen. In het belang van kinderen is dat helemaal niet goed. Dat opvoedkundige aspect, kijk als er echt geen bewijs is of te weinig of er is twijfel of er zijn fouten gemaakt, dan ben ik de eerste die vol voor vrijspraak zal eisen ook is dat opvoedkundig niet in het belang van het kind, dat lossen de ouders dan maar op. Het is wel mijn plicht als advocaat om juridisch toch dat op de eerste plaats te hebben. Als er wel bewijs is dan zal ik altijd voor

dat opvoedkundige gaan en dat is vooral niet iemand te lang in de cel te houden. Liever dan een leer- werkstraf of begeleiding. Van opsluiten worden ze bijna altijd slechter.

Is er vanuit de vereniging iets met de Aanwijzing gedaan?

Nee, na lang zeuren zijn we betrokken bij het nieuwe protocol, hierin hadden ze zich eerst al in gepasseerd. De vereniging van Strafrecht Advocaten wordt eerder gevraagd omdat ze al langer bestaan. We proberen wel te bereiken dat ze ons meer gaan raadplegen als het gaat om jeugdzaken, vooral door in landelijke overleggen te zitten.

Hoor je wel geluiden vanuit de advocaten over de uitvoering van de Aanwijzing?

Je hoort wel vanuit de randstad dat het niet te doen is om binnen 2 uur al die meldingen al te lopen. Ze hebben daar ook meer reserve advocaten. Verder hoor ik geen klachten.

Verder ben ik heel positief.

Vind je dat de rechtspositie van de minderjarige beter is geworden door de komst van de aanwijzing?

Ja, over het algemeen wel, behalve in het geval dat ze te lang vastzitten, maar dat valt in Zeeland heel erg mee. Dus is de conclusie: Ja, ik vind van wel. Bij kleine diefstallen en vernielingen zitten ze langer omdat ze eerst een advocaat mogen, hiervoor werden ze meteen verhoord en weer vrijgelaten. Dit is niet zo vaak en dan is het ook in hun belang. Ik vind de aanwijzing een versterking van de positie van de minderjarige verdachten.

Verder ook geen problemen in de uitvoering ervan. Voor de Advocatuur is de Aanwijzing goed uitvoerbaar.

Algemeen

1. Is binnen uw dagelijkse werkzaamheden veel veranderd sinds de komst van de Aanwijzing Rechtsbijstand politieverhoor?
2. Ervaart u knelpunten bij de uitvoering van de aanwijzing? Zo ja, welke?
3. Hoe verloopt de samenwerking tussen politie, justitie en advocatuur?
4. Houdt u rekening met doorverwijzing naar Bureau- Halt als de minderjarige van een Halt-waardig feit verdacht wordt?
5. Wordt er door minderjarigen vaak afstand gedaan van consultatie- en verhoorbijstand? Zo ja, wat is hier de reden van?
6. Vindt u dat de rechtspositie van de minderjarige verdachte is versterkt door de Aanwijzing Rechtsbijstand politieverhoor?
7. Hoe kijkt u aan tegen het wetsvoorstel Raadsman en politieverhoor?

Consultatiebijstand

8. Is de termijn om binnen 2 uur op het politiebureau te zijn haalbaar?
9. Is een half uur voorafgaand het verhoor genoeg om uw cliënt goed bij te staan?
10. Hoe gaat u om met het zwijgrecht van de minderjarige verdachte?

Verhoorbijstand

11. Wat is in de praktijk de rol van de advocaat tijdens het verhoor?
12. Is het veelal van belang dat de advocaat aanwezig is?

Bedankt voor uw medewerking.

Bijlage XII

Aangepaste werkwijze Aanwijzing rechtsbijstand politieverhoor Amsterdam